

Karl-Göran Mäler svarar

Dickson, Ivarsson och jag är förmodligen eniga på en rad punkter. Det synes framför allt som om vi vore eniga i kärnfrågan, nämligen att avsaknaden av anpassningsmekanismer innebär en mycket allvarlig begränsning i världsmodellernas giltighet. Skillnaden mellan våra uppfattningar torde ligga i hur allvarligt vi anser denna begränsning vara.

För mig innebär den här bristen att man fullständigt tappat bort den centrala drivkraften i hela utvecklingsprocessen. Ekonomisk utveckling och tillväxt innebär ju inget annat än att en mängd olika beslutsfattare, konsumenter, företagare, administratörer, reagerar på olika signaler som prisförändringar, ändringar i lagar och skatter etc. Den totala effekten av dessa reaktioner kan vi sedan avläsa i en ändrad BNP, i förändringar i miljön etc. Men dessa effekter ger i sin tur upphov till nya signaler och vi har fått en återkoppling av signalerna. Om man nu utelämnar dessa signaler och de reaktioner som de ger upphov till, har man uppenbarligen förlorat möjligheterna att konstruera en modell som kan generera intressanta utvecklingsförlopp.

Om man nöjer sig med att tolka MIT-gruppens framskrivningar som antydningar om vad som skulle kunna hända på tjugohundratalet om vissa förutsätt-

ningar vore för handen, har man samtidigt gjort modellerna ointressanta. Man kan ju erhålla vilka framskrivningar som helst bara genom att ändra på förutsättningarna, för det behövs det inga sofistikerade simuleringsmodeller. Det intressanta ligger ju i en diskussion om förutsättningarna, och om man förutsätter bort de vanliga allokeringmekanismerna blir framskrivningarna nämligen ointressanta.

Men jag utgick emellertid från att MIT-gruppens medlemmar själva trodde att de fångat in de viktigaste av "världssystemets" funktionssätt. Gruppen skriver om sin standardkörning att man där antar "att inga stora förändringar kommer att inträda i mänskliga värderingar eller i det sätt varpå de världsomfattande befolknings-kapitalsystemet har fungerat under de senaste 100 åren". (Tillväxtens Gränser, sid 116). Detta måste väl tolkas som att gruppen anser att de viktigaste sociala och ekonomiska relationerna är medtagna i modellen.

Gruppen skriver också (sid 120): "Vi kan således säga med en viss tillförsikt att under förutsättning att ingen större förändring inträder i det nuvarande systemet, befolknings- och industriell tillväxt säkerligen kommer att avstanna senast inom nästa århundrade". Jag har

svårt att tolka denna mening på annat sätt än att det behövs drastiska ändringar i nuvarande ekonomiska och sociala system för att förhindra att "prognosen" om en stagnation om 100 år ej skall uppfyllas.

Låt mig sluta med att uttrycka samma

önskan som Dickson och Ivarsson uttrycker, nämligen att vi skall få till stånd ett fruktbarande tvärvetenskapligt arbete inom detta problemområde. Men denna önskan får inte leda till att man låter bli att kritisera dåliga produkter.

Karl-Göran Mäler